
Nerovnoměrný ekonomický a sociální rozvoj – shrnutí specializované mapy

Klíčová slova:

Jádro – regiony s nejvyspělejšími ekonomikami, nejvyššími příjmy obyvatel, nejsilnějšími ekonomickými aktéry a s nejsilnější politickou pozicí. Mohou ekonomicky i politicky ovládat rozsáhlejší území periferních regionů. Jádrové oblasti jsou rozlohou menší, ale ekonomicky i politicky silnější než periferie a semiperiferie.

Semiperiferie – přechodná oblast, která může být vnitřně velmi heterogenní (část se blíží jádru, část periferii).

Periferie – regiony s nejméně vyspělými ekonomikami, nejnižšími příjmy obyvatel, nejslabšími ekonomickými aktéry a s nejslabší politickou pozicí. Periferie může ekonomicky prosperovat, zpravidla je však podřízena ekonomickému a politickému rozhodování jádra (např. rozhodování centrály nadnárodní korporace, které jsou zpravidla v jádře, o budoucnosti závodu s nižší přidanou hodnotou, tzv. montovny, nacházející se v periferii).

Nerovnost – vyjadřuje rozdíly převážně v ekonomických ukazatelích mezi státy, regiony nebo jednotlivci, které jsou z ideového/morálního hlediska hodnoceny jako negativní (bez tohoto hodnocení mluvíme spíše o nerovnoměrnosti). Termín však zahrnuje také důsledky takových rozdílů, které se promítají do odlišné úrovně moci na různých úrovních rozhodování (např. evropské státy mají větší globální moc než africké státy).

Konvergence/divergence – snižování/zvyšování rozdílů ve vymezené skupině států či regionů (můžeme například sledovat, zda dochází ke konvergenci států EU nebo regionů Česka).

Hrubý domácí produkt (HDP) – častý ukazatel míry ekonomického rozvoje, který má dva zásadní nedostatky: 1) zahrnuje výdaje na obnovu opotřebovaného kapitálu (výrobních zařízení a budov, obnovu infrastruktury po přírodních i jiných katastrofách), které nejsou příjmem a 2) nereflexuje (a v důsledku zakrývá) mezistátní či meziregionální toky kapitálu, které mohou zásadně promlouvat do vývoje prostorových nerovností.

Shrnutí mapového listu:

Mapa představuje skryté toky kapitálu ovlivňující prostorové nerovnosti na třech měřítkových úrovních: a) na evropské úrovni finanční toky dividend a zisků firem, které odčerpávají kapitál z periferií do jádra, b) v Česku rozdíly mezi uváděným místem realizace dotovaného projektu z evropských fondů a místem sídla firmy, které mohou poukazovat na skryté toky kapitálu z periferních do jádrových regionů a c) na světové úrovni rozmístění daňových rájů (podle různých zdrojů ovlivněných politickými zájmy), kam jsou odváděny zisky, které pak chybí v místě jejich produkce.

Autoři specializované mapy: David Hána, Peter Ded'o, Lenka Hellebrandová, David Outrata, Jan Dresler
